

Izhaja vsak četrtek popoldne. V slučaju praznika dan poprej.
Uredništvo: Ljubljana, Stari trg 2/I.
Nefrankirana pisma se ne sprejemajo.

Posamezna številka stane 1 dinar.
Cena: za 1 mesec 4 Din, za 1/2 leta 12 Din, za 1/2 leta 24 Din.
Inserati se zaračunajo po dogovoru.

Inserati, reklamacije in naročnina na upravo Jugoslovanske
tiskarne, Kolportajni oddelak, Poljan-
ski nasip 2. Rokopisi se ne vračajo.

Pomen volitev.

Skozi stoletja je trajala borba z geslom, v ognju in krvi mnogih revolucij poveljanim: za svobodo, enakost, bratstvo. Uspeh — splošna in enaka volivna pravica. Stopnjema so pokali okovi suženjstva in telesnega podložništva brezpravne kmečke in delavske sirotinje in plamenica demokracije je pripeljala narod v parlament, da kot edini suveren po svojih svobodno izvoljenih zastopnikih vlada sebe. Se traja borba za enakopravnost za upoštevanje človeka kot človeka in odločilne bitke — so volitve.

Svetovna vojna je poleg skelečih ran, ki jih je zadala človeštvu, pohod demokracije le še pospešila; odkrila je človeka človeku, narod narodu. Vladajoči zastopniki velekapitala so se pred pohodom demokracije stresli in deročo reko naj ustavi od njih zgrajeni jez in jo obrne v smer nazaj — voljo ljudstva naj pokori sila.

Borbo proti suženjstvu v tej ali oni obliki vodi danes slovensko ljudstvo, naš inteligent delavec in kmet, borbo za trajno porušenje barikad nasilstva in za zmago načel demokracije in krščanskega socializma.

Z delom v organizacijah si vzgajamo duh in telo. skrbimo za svoje vrste, z volitvami pa si urejamo svoj položaj v zajednici, državi in si določamo bodočnost; tisti, ki se volitev vzdriži, prepušča, da mu odločajo drugi in ta ni živ bojovník naših vrst.

Za slovensko ljudstvo še nikdar ni bila odločitev ob volitvah tako lahka in jasna, kot sedaj. Samo vprašanje čemu je sploh klicano na volitve, pove vse. Ob zadnjih skupščinskih volitvah je ogromna večina jasno izrazila kaj hoče. Spominjamo se impozantne večine v parlamentu, v njej tudi naše zastopstvo, ki je morala kloniti in izročiti vladno manjšini, ki je po temu protustavni činu šla v šolo k Mussoliniju in po njegovem vzorcu pričela z uvajanjem diktature. Pred kom je morala kloniti suverena volja naroda? Proti komu snujejo Italija, Rumunija, Bolgarija in naši vladni stranki tzv. protiboljševiški blok? Kdo izziva ogromno večino ljudstva v njegovi suverenosti in demokraciji načel. Naj ne pade kleme naših potomcev na nas, da nismo niti pridobljenih pravic — da narod vladaj sebe — branili nezlomljivo, posebno delavstvo, ki je bilo vse čase prvi bojovník za svobodo.

Krščanski delavec se zaveda, da do svojih socialnih pravic ne pride, dokler so mu ogrožene najosnovnejše pravice vsakega državljanja v demokratični državi. Dolžnost vseh naših organiziranih članov ni le nezlomljiva obramba načel demokracije in kršč. socializma, temveč tudi z največjo borbenostjo pobijati malodušje in združiti vse okoli SLS, da za vedno zrušimo protiljudski fašizem.

Politični pregled.

V dnevih 6., 7. in 8. t. m. so se zbrali voditelji opozicijskega bloka: dr. Korošec, Ljuba Davidovič, dr. Behmen, dr. Šumenkovič, dr. Arandžević in Pavel Radič na skupno posve-

tovanje. Izdano je bilo oficielo obvestilo, s katerim se odločno protestira proti nezaslišanemu nasilju. O seji in sklepkih niso načelniki dajali nobenih izjav in jih drže tajno.

Aretacije na Hrvaškem se nadaljujejo in dnevnik prinašajo dnevno poročila o številnih aretacijah. Porazno blamažo pa je doživel PP režim, ker je 12. t. m. zagrebški sodni senat ustavil kazensko postopanje proti obtožencem HRSS in izrekel oprostilno razsodbo. Državni pravdnik se je pritožil proti tej razsodbi na višje sodišče in režimski listi celo odkrito izjavljajo, če Zagreb aretirane poslance oprosti, da se jih postavi pred belgrajsko sodišče. Kot vsi znaki kažejo, je nasilstvo že toliko dozorelo, da nazaj ni več mogoče, ker to besneje vladnih strank brez ozira na zakon, sodstvo in moralo kaže, da ima-

mo že tudi v naši državi svojega Mussolinija. Na srednjih šolah se je kljub protestom staršev in priznanih šolnikov dosednji pouk na slovenskih realnih gimnazijah prekinil in se izenačil z onim na srbskih srednjih šolah. Odslej se bo mladina skozi 8 let trikrat na teden učila srbohrvaščino. Naše ljudstvo seveda nima pri šolski upravi absolutno nobene besede in ne moremo se čuditi, če drugo leto kak drug minister uvede še albanščino. 13. t. m. je bilo zaključeno vlaganje kandidatnih list. V Mariboru jih je vloženih cel tucat.

Razpoloženje celotne opozicije je izborni in ni sile, ki bi narod uklonila, da odstopi od svojih zahtev. Posebno pri Hrvatih se vidi, da še nikdar niso bili tako edini, kot sedaj ob preganjanju.

Protisocialen pravilnik za slovenske rudarje in kovinarje.

(Nov pravilnik o bratovskih skladnicah.)

Z novim letom je stopil v veljavo novi pravilnik o bratovskih skladnicah. Izdal ga je, kakor je že »Jutro« poročalo, minister rud in šum dr. Zerjav. V dotičnem članku si je usmelil zapisati pisec istega, ki smo ga dosedaj imeli za nestrokovnjaka na polju socialnega zavarovanja, da je novi pravilnik tako moderno urejen, da lahko služi za vzor celemu delavskemu zavarovanju. V koliko to odgovarja dejanskemu stanju in kako je izdan, hočem v naslednjem nekoliko pojasniti.

Novi pravilnik je, kakor uvodoma ugotavlja izdan na osnovi čl. 1. uredb o organiziranju rudarske stroke od 27. junija 1921 objavljeni v št. 164 »Služb. novinah« 26. julija 1921, ki da je minister za šume in rude najvišja upravna oblast za rudarje.

To je torej pravni temelj pravilnika.

Zavarovanje rudarjev, ki so člani bratovskih skladnic pa ureja že zakon o zavarovanju delavcev potrjen dne 27. junija 1921 Služb. nov. št. 184-21, Uradni list pokrajinske uprave z dne 17. novembra 1921 pod št. 329. Zakon pravi: »§ 3 prvi odstavek. Vse osebe, ki dajo v območju kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev stalno ali začasno in na podstavi kakoršnegakoli delovnega razmerja svojo telesno ali duševno moč v najem, so zavarovane, ne glede na spol, starost in državljanstvo, po odredbah tega zakona. Dalje, drugi del zakona poglavje XV. ustroj zavarovanja §119 drugi odstavek: »Osrednji urad za zavarovanje delavcev je edini nosilec zavarovanja po tem zakonu, njegovi krajevni organi po katerih izvršuje zavarovanje pa so: 1. okrožni uradi za zavarovanje delavcev; 2. blagajne za zavarovanje delavcev prometnih podjetij; 3. bratovske skladnice pri rudnikih. Kako se to uredi daje smer § 120 imenovanega zakona s tem, ko pravi, da določi z naredbo minister za soc. politiko, razmerje med osrednjim uradom in blagajnami v pogledu onemoglosti, starosti in smrti. Stoji, da je po zakonu o zavarovanju delav-

cev vsaka blagajna bodisi prometnih podjetij ali bratovska skladnica, sestaven del celotnega zavarovanja. Novi pravilnik o bratovskih skladnicah pa postavlja iste izven zakona in je vsled tega ta pravilnik v protislovju z zakonom in protipostaven, ker nima zakonite podlage.

Da bi bil ta pravilnik kak vzor, o tem ne more biti nobenega govora. Kratko rečeno, ta pravilnik je kopija pravil dosedanjih bratovskih skladnic, kar je novega, je ali poslabšano to, kar je bilo dosedaj, ali pa je postavljeno na glavo to, kar določa zakon o zavarovanju delavcev.

Eno je bilo, kar je delavstvo pozdravilo pri zakonu o zavarovanju delavcev, da bo namreč rešeno prevelikega podjetniškega upliva na bratovske skladnice. S tem pravilnikom pa se ta upliv še poostri. Že v stari Avstriji je veljalo načelo, da so zavarovalni prispevki del plač in je na podlagi tega imelo delavstvo v vseh socialnih zavodih dvetretjinski upliv na upravo. Prvič je bilo pri nas kršeno to načelo z zakonom o zavarovanju delavcev, sedaj pa zopet s pravilnikom o bratovskih skladnicah, ter s tem delavstvu vzeto to, kar je zakon še dopuščal. Navidezno daje pravilnik paritetno zastopstvo v upravnih odborih in dvetretjinsko v nadzorstvenem odboru. Natančneje pogledano, pa delavstvo ne bo imelo nikakega upliva na upravo, temveč bodo zastopniki delavstva izročeni na milost in nemilost podjetniškimi zastopniki v odborih.

Čl. 16 pravilnika določa: Predsednika krajevnih in glavnega odbora volijo člani teh odborov iz svoje srede iz vrst predstavnikov podjetja. Podpredsednika volijo člani odbora iz svoje srede iz vrst predstavnikov delavstva. Predsedniki bodo vedno delodajalci. Do tu je pariteta še ohranjena, katero pa odvzema člen 20 pravilnika, XI. odstavek, drugi del, ki se glasi: »V slučaju enakosti glasov odločuje ona stran, na kateri je glas predsednika. Tako bodo sklepi odborov taki, kakor jih bodo hoteli

zastopniki podjetnikov. Zastopniki delavcev pa bodo smeli samo milostno prisostvovati sejam in kimati, ali pa še tega ne, ako se bo podjetnikom to zahotelo.

Dajatve, ki jih določa pravilnik, se razen za slučaj starosti bistveno ne razlikujejo od onih, ki jih določa zakon o zavarovanju delavcev.

Kar se tiče starostnega zavarovanja in dajatev pa pravilnik postavlja način istih popolnoma na glavo. Na prvi pogled izgleda dokaj boljše kot pa določa zakon. Zakon namreč določa zavarovancu po 200 vplačanih prispevkih rento v znesku 1/4 plače, če bi vplačal 400 prispevkov pa v znesku 1/2 plače, renta bi bila sicer manjša, vendar bi mu je ne mogel nihče vzeti. Po pravilniku bo pa zavarovaneec dobil po 5 letnem vračunljivem polnopravnem članstvu rento v znesku 20% plače, po 10 letnem polnopravnem članstvu pa 32%, pozneje pa vsako leto 2 1/2% več. Kdor doseže 55 let starosti in ima 30 let nepretrganega članstva, ta dobi 80% penzije tudi brez dokaza onemoglosti.

Kakor rečeno, izgleda to na prvi pogled jako lepo. Kako pa je v resnici?

Kdo bo dobil polno penzijo? Oni, ki bo imel 30 let nepretrganega polnopravnega vračunljivega članstva. Svoje službe ne sme pretrgati, in če pretrga, mora v šestih mesecih stopiti nazaj v službo, ali pa pri drugem, pod rudarski zakon spadajočem, podjetju. Kdor pozna razmere rudarjev in plavžarjev, ta bo takoj vedel, da je ta določba samo na papirju, katere bo malokdo deležen, veliko jih bo pa izgubilo še to, kar imajo po sedanjih pravilih in zakonu. Res je, da je precej tudi starih delavcev pri rudarskih in plavžarskih podjetjih, koliko izmed teh pa ima polnih 30 let nepretrgane službe, je pa drugo vprašanje. Da bi bili delavci tega deležni, bi morali najkasneje s 15 letom biti že v rudniku in še bi jih bilo malo, ki bi zdržali 30 let nepretrgano v rudniku. Ravno v tem nepretrganem članstvu in šestmesečni karentni dobi tiči glavno zlo, ki ga razliva ta pravilnik na delavce bratovskih skladnic. Recimo, da ima delavec že polnih 29 let nepretrganega članstva. Kar naenkrat pa podjetnik povzroči, da dotični delavec pretrga članstvo, kar je popolnoma lahko. Delavec potem ne dobi v teku 6 mesecev dela pri podjetju, ki spada pod rudarski zakon. Vsled tega izgubi delavec zadnji mesec vse pridobljene pravice in stoji brez dela, praznih rok in poleg tega v letih, ko ga nikdo ne bo hotel v delo.

Najlepše, kar ima pravilnik, je pa člen 49, ki pravi:

Člani bratovske skladnice (blagajne), ki svojevoljno izstopijo, so odpuščeni radi kazni oziroma za kazni, sodnijsko obsojeni radi zločinstva na daljši zapor (na leto dni ali manj), ki ima za posledico izgubo državljan-
skih pravic, nimajo pravice zahtevati pokojnine, ne kako drugo pomoč ali odškodnino iz bratovske blagajne (skladnice).

Člani bratovskih skladnic, ki svojevoljno izstopijo iz dela in so nato

Ali si član „I. delavskega konzumnega društva“, ki ima poleg petih prodajalen v Ljubljani tudi še trideset poslovalnic v raznih drugih krajih Slovenije?

sprejeti nazaj, se jim prejšnje članstvo vračuna, ako je trajalo vsaj tri leta in če prekinitve ni bila daljša od 6 mesecev.

S tem je rečeno: delavec bodi priden poslušen, ne smeš nič zahtevati predvsem pa ne stavkati, ker v vsakem protivnem slučaju zgubiš delo in poleg tega vso svojo starostno preskrbo. Delavstvo je s tem priklenjeno z verigo na obrat, vezano popolnoma, ako noče žrtvovati težko prislužene novce kapitalističnemu molohu. S starimi pravili je imel delavec pravico do odpravnine, čeprav vsega ni dobil, kar je vplačal, vendar ni bilo vse izgubljeno.

To naj bi bilo božično darilo in delavska pridobitev. Ono nima več mrene na očeh, da bi verjelo v resničnost kakršnegakoli božičnega darila od strani kapitalističnih zastopnikov.

Dr. Žerjav je prinesel s tem pravilnikom le prav lepo božično darilo za rudarska in plavžarska podjetja. Na milost in nemilost jim je izročil vse delavstvo v popolno oblast in še večje izkoriščanje, kakor dosedaj.

Rudarji in plavžarji bodo izrekli zadnjo besedo in ta bo in mora biti krepka in odločna tako, da bo g. ministra zabolelo na najbolj občutljivem mestu njegovega res socialnega srca.

Jugoslovanska strokovna zveza.

Seja vodstva JSZ se ni vršila na določen dan, kakor je bila napovedana in to v skladu tega ne, ker so manjkali zastopniki treh strokovnih zvez. Zadeve, katere se bodo obravnavale na tej seji so tako važne, da je udeležitev vseh strokovnih zvez nujno potrebna. Seja se je preložila na nedeljo, dne 25. januarja ob isti uri in na istem prostoru. Pozivamo zveze JSZ še enkrat, da pošljejo sigurno svoje zastopnike. — Načelstvo JSZ.

Zveza tovarniškega delavstva.

Iz tajništva SZTD. V nedeljo dne 25. januarja se vrši članski sestanek skupine Dol pri Ljubljani. Sestanek je važnega pomena. Dolžnost vsakega člana je, da se sestanka sigurno udeleži. Poroča zvezni tajnik iz Ljubljane.

Jesenice. Dne 18. januarja ob 9 dopoldne se vrši občni zbor SZTD skupine za Jesenice v domu Kat. del. društva na Savi z običajnim dnevnim redom. Člani, ki Vam je na tem, da Vaša organizacija ustreza Vaši volji in Vašim interesom, pridite in izvolite

te odbor, ki bo delaven in zmožen za delo. Tisti pa, ki so zmožni za vodstvo organizacij, pa se naj ne odtegujejo delu v organizaciji, ker ravno v njej je naša rešitev. — K obilni udeležbi vabi odbor.

Zveza papirniškega delavstva.

Občni zbor Skupine Zveze pap. del. Dev. Mar. v Polju se vrši v nedeljo, dne 25. januarja ob pol 4 pop. v Ljudskem domu pri Dev. Mar. v Polju. Dolžnost članov je, da se obč. zbora udeleže; zato naj nihče ne manjka. — Odbor.

Društvo slovenskih organistov.

Organisti, zganite se! Pred kakimi štirimi tedni sem v listu »Pravica« v dopisu pozval organiste, da bi v tem listu poročali o svojem gmošnem stanju. Do danes pa čakam zastoj na kakšen odgovor. Sedaj ne vem, ali ni niti eden naročen na list »Pravica«, da ni tega poziva čital, ali nobeden zmožen sestaviti dopisa, ali pa tega sploh noče. In vendar mislim, da bi bilo dobro, da se pomenimo in eden drugemu povemo, kaj nas teži. Prosim torej še enkrat, da se kateri kaj oglosi.

Prometna zveza.

Določbe za zobno zdravljenje in nadomestovanje zob pri članih in svojcih bolniškega fonda drž. žel.

1. Za zdravljenje in plombiranje zob izda žel. zdravnik svoje mnenje na posebni tiskovini, katero pošlje upravičenec na upravnika Centralne ambulante, ki določa red in potrdi upravičenost. Le izjemno sme v zelo nujnih slučajih upravičenec brez te tiskovine v enkratno ordinacijo k zobnemu zdravniku.

2. Zdravljenje in popravila se vrše ob določenih urah in pridejo upravičenci po vrsti, v kateri dosepejo v čakalnico, k zobnemu zdravniku.

3. Člani in svojci imajo pravico do tehle brezplačnih dajatev: a) zdravljenje korenine, b) zdravljenje zobnega mesa in drugih bolezni v ustih, c) čiščenje zob, d) umoritev živca ali izvađenje pulpe, d) plombiranje zob s srebrnim ali bakrenim amalgamom, sintetikom, silicat-cementom.

4. Izruvajo zobe brezplačno pristojni žel. zdravnik in le izjemno zobni zdravnik, ako žel. zdravnik to in Oblastna uprava dovoli. Ako gre upravičenec brez nakaznice izruvati zob k zobozdravniku, mora sam pla-

čati zobnemu zdravniku za izruvanje z anaestezijo Din 20.—

5. Član ima pravico do brezplačnega plombiranja zob šele za sebe, ako je eno leto član b. f., in za družino po 2 letih. Zdravljenje hudo bolečih zob pristojna upravičencu že preje, ako je prizna upravnik Centralne ambulante.

6. Za posebna dela plačajo upravičenci zobnemu zdravniku sami po sledečem tarifu: a) zlata plomba dinarjev 100; b) zlata krona spredaj Din 300; c) zlata krona na kočnikih Din 400; d) nezlati zob na vijak (Logan krona) Din 150; e) zlati zob na vijak brez obročka Din 300; f) Rechmond krona Din 400; g) vsak člen zlatega mostička Din 450; h) nezlat mostiček s pozlačenim Randolf kronami, vsak člen Din 250.

7. Tudi za taka dela je treba nakaznice pristojnega žel. zdravnika in nima tak član nikakih prednosti.

8. Za umetno zobovje je treba napraviti posebno prošnjo na Oblastno upravo humanitarnih fondov.

9. Članom b. f. se dovolijo umetni zobje samo na kaučukovi plošči šele po triletnem članstvu in sicer: a) ako dokazano trpi prebava in b) ako mu manjka več kot 14 zob in se od uporabnih ne stika 6 gornjih s 6 spodnjimi, med katerimi morata biti vsaj dva praemolara; c) ako zahteva služba razločno izgovarjavo in ovira to troje skupaj stoječih pa manjkajočih zob zgoraj ali spodaj v sprednjih ustih; d) ako manjka pod istimi razmerami zgoraj dvojje in nasproti zdo-laj dvojje zob.

10. Družinskim članom dovoljuje na posebno prošnjo nadomestovanje zob upravni odbor pod pogoji točke 9. a) in b) in to po 5 letnem članstvu.

Zahvala. Podpisani se najtopleje zahvaljujem »Prometni zvezi« za podporo v znesku Din 150.—, ki mi je bila podarjena vsled moje požarne nezgode. Obvezujem se, da bom ostal še za naprej zvest član »Prometne zveze« in jo bom tudi drugim neorganiziranim železničarjem priporočal! Št. IIj, dne 11./I. 1925. — Žižek Ivan.

Kandidatna lista. SLS v Ljubljani.

Po dolgih pogajanjih, ki jih je vodstvo SLS za Ljubljano vodilo z ostalimi opozicijskimi skupinami, je bila SLS prisiljena, da nastopi v Ljubljani pri teh velevažnih volitvah s samostojno kandidatno listo. Dne 10. januarja 1925 je zboroval v Ljub-

ljani zbor zaupnikov SLS, ki je soglasno postavil za kandidata za mesto Ljubljano načelnika Jugoslovanskega kluba dr. Antona Korošca, za njegovega namestnika pa Franc Tersegla, urednika v Ljubljani.

Slovenija se nahaja skozi po prviru v neprestanem srditem boju zoper velesrbstvo. Ta boj dosega pri letošnjih volitvah vrhunec. Zato je čisto naravno, da so ljubljanski zaupniki izvolili za nosilca ljubljanske kandidatne liste g. dr. Antona Korošca, ki je s svojo spretno politiko in taktiko umel zbrati krog zastave SLS celokupni slovenski narod. Čisto naravno pa je, da so naši zaupniki postavili za namestnika tov. Franc Tersegla, urednika v Ljubljani, ker on združuje v svojem značaju baš tisto dvojje, kar je za ljubljanske volitve najbolj važno: I. kulturno delo, II. proletarsko naravo.

Še bolj kot zadnjič se bo namreč zgrnil pri letošnjih volitvah celokupen slovenski narod pod prapor SLS, da s tem manifestira svojo neomajeno voljo do svojega samostojnega narodnega, političnega, gospodarskega in kulturnega življenja. Ljubljana, ki je kulturno središče Slovenije, mora potegniti z voljo celokupnega naroda, ako res hoče kot taka veljati. Notorično je, da vsi kulturni delavci Slovenije odobravajo politiko SLS, kolikor stremi ta za tem, da postane slovenski narod na svoji zemlji čimprej svoj gospod. Zato smo prepričani, da bodo ti krogi prav pritrjeni pozdravili namestniško kandidaturu našega tovariša Franc Tersegla, ki je priznana kulturna osebnost.

V drugi vrsti pa je Ljubljana odlično proletarsko mesto. Vedeti moramo, da je ogromna armada ljubljanskega uradništva in duševnega delavstva danes proletarska. Proletar je namreč vsakdo, ki se pretežno preživlja od svojega osebnega zaslužka, kar je tako lepo izraženo v pravih Delavske zveze za Slovenijo. Takozvani pridobitni krogi v Ljubljani imajo sicer na jugoslovansko politiko in gospodarstvo res velik vpliv, ker jih ščitijo same buržuazne vlade, njihovo dejansko število pa je tako majhno, da prihaja pri volitvah komaj v poštev. Zato ni brez pomena, da je postavila SLS v Ljubljani dr. Antonu Korošču za namestnika Franc Tersegla, ki ga pozna ne le kršč. socialistični delavec, marveč v enaki meri vsak, ki se v potu obraza bori za vsakdanji kruh.

Laskamo si, da smatra ogromna večina ljubljanskih volivcev kandi-

Ali kupuješ vse svoje potrebe pri I. delavskem konzumnem društvu?

F. Viktor:

Ob vojski.

Gnezdi smo v umazanih jarkih. Od ilovnatih sten se je cedila voda in zbiral po tleh. Včasih se je odkrnila tu in tam pest prsti in čofutnila v mlakužo. Nad glavami smo razpeli šatorke in se tako za silo zavarovali neprijetne moče.

Cel mesec smo že tičali v ozkih izkopih, izpostavljeni jesenskemu nallivu in sovražnemu ognju. Prerivali smo se po mokri slami; tovariši so stikali obraze, robantili čez cesarski Dunaj. Tako smo vsi želeli domov, pa ni bilo konca.

Pred nami je ležala vas. Sinoči so jo dosegle prve granate. Proti polnoči smo videli kako se je posvetilo v temo in so požirali plameni, kar so raztrgali streli. Težak smrdljiv dim se je privlil do nas, stiskal grlo in dušil. »Proklete!« smo mrmrali, mislili na dom in zapeček, lep mir in tiho srečo...

Gosta črna megla se je počasi motala iz ruševin. Dvignila se je nad nesrečo in vlekla po goriškem gričevju tja proti Furlaniji. Pokazale so se gole stene in paleči trami. Odkrila so se kraška ognjišča z okajenimi kotli, priklenjenimi na močne verige. Zvonik je izgubil streho in se grozeče nagnil na šolo, ki je odgrnila

notranjščino učilnice. Bronast zvon se je oprostil jarma in telebnil na cerkveno streho, da je zazijala vdrtina...

»Lepo so naredili!« je zabavljaj Tevž, ki je bredel z očesom po podrtini. »Če nad naše kraje to pride...« je potožil in se okrenil.

»Vrag ve, kaj se skuha pri tem ognju?« je zaropotal Strnad in lovil drobtine po krušni torbi.

»Debele panje prilagajo,« sem menil in dregnil Dobrovoljca, ki se je stegnil po čutarico.

»Bo konec, bo!« me je pogledal in potočil kaplje ruma po grlu. »Ne vemo pa ne kakšen in kedar,« je popravljal in zopet nagnil.

»Vojska je strašna reč,« je začel zopet Tevž in otepal blatne cmoke s plašča. »Sedaj si, pa te čez minuto ubijejo in hodijo po tebi, kot mi doma po hlohah. Tu ni brata in ne Boga... Hudič je in njegov blagoslov!...«

»Patrulja!« nas je prestrigel častnik. Sklonili smo se in prijeli puške. »Preiščite vas!« je zapovedal rezko.

Rili smo po prekopu. V nekaj trenutkih smo bili iz podzemlja.

Tam za Čavnom je vstajalo solnce in razpršilo zadnje megle. Slišali smo Sočo kako je besnela in valovala, ker so umirali njeni sinovi za svojo zemljo in tuje grehe...

Pred jarkom smo se potuhnili v

rujave šope nekošene trave. Pristopila je straža in nam pokazala pot skozi ovire. Tiho smo jezdili med bodečo žico, se ogibali poostrenih sulic, španskih jezdecov in zemeljskih izritin, v katerih so počivali znani in neznani...

Pri tleh smo se plazili, da bi se ne izdali alpinskim strelcem, ki so dobro merili.

Počasi, stopoma smo dosegli prve vaške hiše. Visok, napol podrt plot jih je obdajal. Dvakrat je sunil Tevž z ogromnim čevljem v ograjo, pa se nam je naredil prostor.

Stopili smo v pritlično, okajeno hišo. Na kuhinjska vrata se je naslonil tram, da smo jih s težavo odrinili.

Po sobah je bilo vse razmetano. Vprek je ležala kuhinjska posoda in pohištvo. Po policah in opečnem tlaku se je kupičil grušč, ki se je pri vsakem streslaju znova vsipal s sten.

»Nič za pod zob, nič za v torbo!« je tožil Tevž, ki je povsod vrnil svoj nos. »Prazno je, ko v našega gospoda glavi, ker nas sem pošilja. Pojdi mo!« je sklenil in stopil na cesto. Prikimali smo in sledili.

Kraj pota je stala oglodana murva. Tja je počenil Tevž, nesel ploščate roke k ušesom in pazno poslušal. Ugibali smo kaj počenja in molčali. Zdelo se nam je, da slišimo udarce in glasove...

Vstal je Tevž, potisnil, kar se da tiho, cel naboj v puško, zaklopil zapornico in se nam približal.

»Slišite? nekaj je,« se mu je izvilo počasi. »Posamezno stopajmo!« je odredil in se postavil v ospredje.

Tevž je bil pogumen. Vraga bi razparal, če bi ga dobil v svoje grče. Doma je bil nekje z Gorenjskega. Za hlapca je služil, pa tudi kaj drugega delal, če je slučaj nanesel. Vojske se je navadil, kot kljuse, s katerimi je v mirnem času voziral...

Leno smo se vlekli za njim. Vedno razločneje smo slišali neko ropotanje. Obrazi so nam postajali potni in nič nismo govorili. Pred hišo, iz katere je prihajal šum, smo obstali. Puške naravnali k tlom in gledali Tevža.

Vhod v notranje prostore je zapiral del stene, ki se je sesul na cesto.

Brž je začel Tevž gibati s kraki in prelezel zapreko. Oprezno smo se mu pridružili. S kupa smo se spustili na lesen mostovž in lezli od tam v pritličje.

Tevž je sumil, da zajamemo italijansko patroljo, ki opreza po vasi. Tako si je želel medalje, da bi vlekel zanj krone. In ženi bi se potem lahko. Pa ta čast v vasi...

Treščil je v vrata odkoder smo čuli glasove in se pognal na sredo izbe. Ostali smo se strnili in pripra-

datno listo v Ljubljani z dr. Antonom Korošcem kot nosilcem in s Franc Terseglavom kot namestnikom za izredno posrečeno, zlasti, ker so jo hoteli tako najnižji sloji kakor tudi trezni kulturni delavci. Zato bo to kandidatno listo propagiral v Ljubljani vsak kulturni delavec in inteligent kakor tudi vsak proletarec in proletarka tako, da porazimo dne 8. februarja korumpirano ljubljansko buržoazijo, kakor smo jo bili porazili dne 3. decembra 1922 pri občinskih volitvah po Zvezi delovnega ljudstva. To zmago bo pozdravilo ne le ljubljansko prebivalstvo, marveč celokupno slovensko delovno ljudstvo, ki komaj čaka, da bi se velikemu boju za osamosvojitve Slovencev pridružil tudi Ljubljana.

Krekovci, vzgajajmo se!

Vzgajajmo se! Tako naj kliče vsak »Krekovec« svojemu tovarišu, tovarišica tovarišici ter vsak trpin svojemu sotrpinu. Vzgojo za dušo dobimo v verskonravnih načelih, pravo kulturno vzgojo v krščanski prosveti. Da se pa zaveda oni, ki daje svoje duševne in telesne moči drugim v korist, tudi svojih pravic, zato je nujna potreba, da se tudi v krščanskem socializmu vzgajamo. Da vse gori omenjeno dosežemo ter izrabimo sebi in drugim v korist, je potreba od vsakega posameznika veliko truda, vztrajnega dela ter močne volje, da vse tudi izvedemo, uveljavimo ter tudi naše pravice praktično dosežemo. Za nikogar ni prav, da skrbi samo, da se preživi, tako tudi ni prav, da skrbi samo za eno, za drugo pa ne.

Ako bi naš ranjki dr. Jan. Evang. Krek kot duhovnik samo za dušni blagor deloval, ne bi marsikje na Gorenjskem imeli vodovoda. Ne bi bilo ustanovljenih toliko električnih ter gospodarskih zadrug, katere služijo kmetu, delavcu kot mnogim inteligentom v korist. Delal je, učil, bodril vsakega v njegovem poklicu. Duša in srce njegovo je bilo največ med onim, ki trpi, se mu godi krivica in to je, med delavnim ljudstvom. Njegov um, veliki duh, njegova volja in vse njegovo delo je bilo namen trpečemu ljudstvu pomagati. Ustanovitev raznih delavskih organizacij ter veliki uspehi od teh, so bili njegovo delo in delo ljudi, katere je on vzgojil. Takratno krščansko socialno delavstvo, kako je bilo ponosno na svoj poklic. Kako složno v boju za svoje pravice, in kako vneto v medsebojnem organizatorijem delovanju. Kljub temu pa, da je ranjki dr. Krek toliko dobrega storil ter živa danes marsikdo kruh,

katerega mu je on pripravil, se za njega ter njegove organizacije, ako jih naravnost ne prezira, sploh ne zanima. Pa ne obupajmo »Krekovci« in delavci v naših krščanskih delavskih organizacijah. Duh Krekov, njegova volja in njegov zgled naj nas vse skupaj poživi ter zakličimo drug drugemu: Na delo! Vzgajajmo se v krščanskem, kulturnem in socialnem duhu sami, ter pohitimo med naše brate trpine, ki so obležali pod težo krivice in dvignimo jih... A. B.

Dopisi.

Zagorje ob Savi. Predmet govorenja in raznih ugibanj je pri nas novi pravilnik bratovskih skladnic. Neumorni kandidat demokratske stranke g. Bohinc navdušuje za nov projekt, ki je po njegovem mnenju popoln. Socialisti, kateri pa ne trpijo, da bi kdo razen njih stegal prste po rudarjih, zanikajo iskrenost g. Žerjava in govorijo o pravilniku, kot o skrupulu, ki ne bo prinesel delavstvu nobenih dobrot. Obe stranki pa previdno računata na razpoloženje rudarjev in na njihove volilne kroglice. Večno propadli kandidat socialdemokratske stranke Krušič, je na zadnjem zborovanju delavskih zaupnikov svetoval rudarjem, da se izrečejo pri državnoborskih volitvah za moše rdeče baže, kateri bodo edino znali reševati delavska vprašanja. Ne gre, je menil, da bi volili kandidate SLS, ki ne znajo niti čitati. Izrabljanje druge skupine v svrhu agitacije za korumpirano Čobalovo frakcijo kaže vso Krušičevo demagoško umazanost. Naj bodo gg. soc. demokrati, kot tudi liberalci uverjeni, da bodo tudi v bodoče tisti, kateri ne bodo videli kot poslanci Belgrada. Upamo, da se bodo našli moše, ki bodo imeli vsaj toliko smisla za rešitev raznih perečih vprašanj, kot so ga pokazali socialisti. O pravilniku samem. Skrajni čas je, da se res uzakoni projekt, ki bo ustrezal našim razmeram. Seveda odkrito želimo, da bi se take stvari prenesle na vse sloje in stroke. Starostno zavarovanje naj bi se razširilo po celi državi. Kar se tiče rudarjev nam bo jasno, da prevzvišeni g. Gregor Žerjav ne pozna razmer tega delavstva in bi torej moral pravilnik nujno predložiti rudarjem, odnosno njihovim organizacijam v pretehtanje. Na ta način bi se ognil mož kritike, katera je upravičeno umestna, ker ni tega storil. Sicer pa prosimo g. ministra za šume in rude, da pokaže svojo očetovsko srce na vse strani. Gotovo ve, kakšen je položaj aktivnega rudarskega delavstva. Tisoči so se izselili vsled pomanjkanja na Fran-

cosko in ne bodo nikoli deležni dobrot njegovega onemoglostnega zborovanja. Ali bi bil g. minister pripravljen preprečiti nadaljno izseljevanje s tem, da izda naredbo potom katere prisili trb. prem. družbo, da zviša plače? Ali g. Gregor res nima te moči, da bi ukazal družbi, da sprejme v zadnji stavki odpustene nazaj v delo? Mogoče bo vedel, da je tozadeven sklep že izglasovala svoječasnno zbornica. Mi vemo, da bi g. Gregor vse to lahko storil, zato je zahtevamo, da to naredi! Če se pa ne bo zganil je jasno, da je njegov pravilnik tudi samo zelo nespreten volilni maneuver, ki služi za volilno orodje tudi socialdemokratskim bratcem. Naglašamo potrebo zakona, ki se pa nikakor ne sme uveljavljati na političnih shodih. Gospod Žerjav naj govori!

Trbovlje. V ponedeljek, dne 5. t. m. se je smrtno nevarno ponesrečil 20 letni rudar Cater Franc. Padel je v rov. V sredo popoldne je bil pokopan. Pogreb je bil veličasten, med občinstvom smo opazili tudi vodstvo obrata (zapadnega) ter vse poduradnike. Blagi Franc, počivaj v miru! — Pridzetim starišem naše iskreno sožalje!

Trbovlje. Pri nas se oddaja deputatni premog na dveh krajih, in sicer na Polaju in pri Glažuti. Moramo reči, da je dosedaj bila ta stvar še v redu. En dan ali dva popreje se je premog javil in dobil si ga določeno dan. A danes čakaš in čakaš ter zmrzuješ in nazadnje pripelje lokomotiva nekaj vozičkov, in zopet domov. In kje je vzrok: preje je šel premog po najkrajši poti, a danes ga pošiljajo sem in tja, celo s konjem ga vlačijo okrog, samo da dalje traja. In vedno delavci so tisti, da ne dobe dovolj praznih vozičkov v jami. Delavec doma zmrzuje, pri delu pa ne pride do zasluzka, ker ni dovolj vozičkov. Merodajne funkcionarje bi prosili, da skrbijo za to, da se vpostavi zopet stari red, to je, naj se premog prevaža po stari progi, kar bo gotovo v interesu družbe in delavstva.

Huda Jama—Laško. Povsod praznuje ljudstvo božične praznike, dneve miru in slave, samo požrešni kapitalizem ne miruje. Delavec delaj, delaj za — mene. Tako trdi pri nas Trb. družba. Prvi praznik je vse počivalo, a drugi dan — na Štefanovo se je delalo. Mnogo izmed nas je smatralo, da ni obvezno iti drugi dan na delo, in tako je marsikdo šel na dopust, pa je slabo naletel. Reklo se je: Kdor izostane od dela na praznik, ta bo kaznovan. Znano nam je, da se je po drugih revirjih dalo vsakemu dopust, ki ga je zahteval. A pri nas so izjeme. Najbrže je nekemu vročemu Žerjavovcu šinilo v glavo, da se vrši baš

ta dan delo. Pa on že ve. Za danes svetujemo temu tiču, naj pazi, drugače se bo hudo kesal. 8. februar pride kmalu. Več rudarjev.

Tržič. Sadovi socialistično-materialistične vzgoje v Tržiču se kažejo v tem, da so se socialistični kolovodje zatekli pod okrilje »Jutra«, katerega zvesto naročajo in berejo. Skandalozno ni to samo za nje, ampak za vse delavstvo, ker najbolj zagrizena kapitalistična protidelavska reakcija se lahko v pest smeji in zadovoljno mane roke, ko gleda, kako se lepo dajo voditi pod krinko protiklerikalizma. — Demokratom se gre, da razpuste krajni šolski svet v Tržiču. Pri proračunu kraj. šol. sveta so se že nešteto krat blamirali. To njihovo blamažo sta prišla olepševati okraj. šol. nadzornik in vladni komisar, katera sta ugotovila na podlagi »Jutra«, da je kraj. šol. svet prištedil v letu 1924 7.000 dinarjev. Tako je blamaža »nepristranskih« politikov na tržiškem magistratu še večja, ker »Jutro« ni noben uradni list in kraj. šol. svet, ki je v rokah SLS, pa se ni dalo dokazati velikanskih poneverb in potrate proračuna.

Jesenice. V nedeljo dne 11. januarja je imela Bernotova stranka javen volilni shod. Shoda se je udeležilo celih 55 oseb, med katerimi je bilo seveda tudi precej radovednežev od drugih strank. Najbolj je trpel klerikalni zmaj, ki mu zastoj pobija glave, po min. stolčkih sanja joči J. Zanimivo bi tudi bilo vedeti, zakaj ni govornik med drugimi časopisi posvetil več besedi »Jutru«. Morebiti zato, ker je mogoče boterček Bernotovih eksponentov ali pa zato, da se ne bi zameril vsem voditeljem marksovih struj na Jesenicah, ki so na »Jutro« bolj zvesto naročeni kot pa na svoje razrednozavedno časopisje. Kar se pa tiče raznih predbacvanj drugim strankam, pa se moramo vprašati, kaj dela belgijski socialist in obenem minister Vanderwelde, ki ima vplivno besedo pri vodstvu II. internacionale, v prostozidarski loži pa se objema z ameriškanskim milijarderjem Rooseveltom in ogrskim diktatorjem Bela Kunom. Kdor se želi prepričati o tem, naj vzame v roke nemško knjigo »Prostozidarstvo, njega revolucija in svetovna republika iz leta 1922«, pa bo spoznal lepe bratce, ki varajo revno ljudstvo in se z njim igrajo pa naj so to pripadniki I., II. ali III. internacionale ali pa Bismarkovega ali Žerjavovega liberalizma. Če se med drugim bere, da je na Francoskem vsak zakon prej, ko pride v parlament v pretres, izglasovan v prostozidarskih ložah in če je tam odklonjen, je tudi gotovo v parlamentu odbit, in če ve-

Ali veš, da ima zadruga poleg raznih vsakdanjih potrebščin tudi najcenejše in najboljše oblačilno blago, poleg tega pa še

3% popust?

vili nože... Komaj so popustili vrtni tečaji, nas je obsijalo solnce.

Pri kupu kamenja in opek je klečal golorok stavec in grebel s prsti po ometu. Razmetaval je opeko in valil s kupa težko kamenje.

Zazijal je Tevž in stresel moža.

»Našil« se ga je oprijel veselo dedec.

»Kaj pa?« je poizvedoval vodja.

»Sina mi izgrebite!« je zaprosil.

»Granata ga je podsula.« Vprl je v nas solzne oči in se dvignil. »Če ste ljudje, storite to!« »K vojakom sem mu pisal, naj pride. Po smrti sem mu pisal, po smrti,« ga je streslo.

»Pijte možje!« je pokazal na nezastut sod v drugem kotu. »Potem ga izkopljite, da ga še vidim! Mrtvemu atisnem roko.«

Potegnil se je Tevž tja pod pipo in nalil kar v kapo. Pil je, da so se mu nabrekle vratne žile. Ko je odstavil je nalil znova. Štirikrat je izpraznil. Pa smo si začeli podajati mastno Tevževo pokrivalo in požirali sladko črnino.

»Dajmo, pomagajmo starcu!« je sprožil s težavo Tevž, ker se mu je nerodno motal jezik.

Oprijeli smo se težkih kamnov, da se je manjšal kup. Metali smo na drugo stran, da izvlečemo zasutega.

»Roka!« je zamomljal Tevž, ko je odrinil debelo skalo.

»Sinova!« je zakipelo v starcu, da smo obstali. Stopil je tja in ga stresel za mrzlo roko. Odgrnil je še nekaj nasipa in pokazala se je okrvavljena glava. Nagnil se je na sinov obraz in ga poljubljaj.

Molče smo stali, da ne bi motili. Gledali smo starca in poslušali.

»Nič te ne oživil!« ga je tresel za roko. »Mrtev si, mrtev! Peter, moj sin!« je zajokal na ruševini in začel:

»Tri sinove sem imel. Čvrste kot kraška skala in dobre, da se nisem bal starosti. Šli so in jaz sem jokaj. Sama sva ostala z nevesto. Pisali so iz vojske in Pavla mi je brala, kaj pravijo, kako pozdravljajo.

Pa je zasnežilo v karpatskih gorah in mi končalo sinova v zametih. Le Peter se je še oglašal.

Letos je začel Italijan. Potegnil se je čez mejo, čisto do mojih njiv ob Soči. Preoral mi je polje in po travnikih so grobovi. Kjer sem vlekel brazde, se vleče vojska... groza... smrt... Trte so požgali in sode razbijajo za šalo...

Pred tednom je prišlo povelje, da naj bežimo. Kam, niso povedali. Brate! Ni lahko iti z grude, kjer se človek rodi in stara. V tem zidu, je ste-

gnil roko, je moj znoj in moja moč. Kako sem gradil in vezal... Komu... čemu?

Ostala sva s Pavlo in čakala Petra. Pisal je, da se bomo videli. Sem od Soče so začeli streljati. Priletelo je in zadelo Pavlo v prsa. Umrla je reva. Ves dan sem jo klical, a ni oživela...

Za hišo je njen grob. Sam sem ga izkopaj, sam sem jo zagrebel in molil na prste...

Včeraj je prišel Peter. Ni videl žene, da bi ji podal roko, da bi jo ogovoril. Svež grob je našel in razdejanje. Na zemljo sva počenila in jo močila s solzami... Tako sva klečala, da se je stemnilo.

Glejte! za podsuto mizo sva sedela,« je pokazal na razbite deske v groblji »Pa je privršalo nad naju... Stresel se je zid in padlo je na sina. Celo noč so streljali, da se je vžgalo pri cerkvi. Vas je gorela, toda sem ni bilo plamena, da bi me zadušil.«

»Mar mi je življenje, ker si ti umrl,« je tožil in stiskal mrtveca. »Tu, kjer sem te zibal, boš pokopan. Sedaj sem miren,« je dejal. »Samo da ga vidim. Pri njemu bom umrl,« je sklenil. »Hvala vam! Sedaj me pustite, da pričakam krogel! Poplava vojske ne bo prizanesla starcu.«

»Mož!« ga je zagrabil polprijan Tevž in poskušal dvigniti.

»Tu ne boste ostali!« smo se začudili okoli.

»Pustite me!« se je branil, da je odstopil Tevž in šinil k sodu.

V dalji je zagrmelo in treščilo blizu nas. Omahnil je Tevž s polno kapo pod posodo, črnina se mu je padla po obrazu. Ni se še dobro pobral, ko je siknilo drugič in nas obsulo s kosci opeke.

»Začenjajo!« je modroval Tevž, ko se je pobral. Izvlekel je kapo izpod sode in si jo je posadil na glavo. »Nazaj!« je ukazal in tipal po puški.

»Na cilju nas imajo!«

Strnad se je oprijel starca, da ga potisne iz groblje. Ostali smo verižili na prosto... Slišali smo, kako se trudi, da ga reši prostovoljnega groba...

Ko smo omahovali proti jarkom, nas je dohitel Strnad. Oče pa je ostal pri sinu, se ga oklepal in čakal...

Predno smo zašli med žico in prekope, je udarilo zopet... in še... brez konca...

Tam kjer je stala hiša, je nastala razvalina... Iz lesovja se je utrgal plamen, rudeč... krvav, kot roke... morilcev...

mo, da so tam sociji precej močni, potem moramo vedeti, kako se ti ljudje igrajo s tisto njihovo toll opevano demokracijo v njihovem materialističnem smislu. Sploh pa nam številke njihovega nazadovanja jamčijo pri nas v Sloveniji, da se nam ni treba bati, da bi sociji dobili sedaj 21 tigrov, ker so nam že s svojimi šestimi pokazali, kaj znajo. Delavstvo, ki pa razsodno misli, bo pa vedelo 8. februarja svoje narediti, zavedajoč se važnega momenta za Slovenijo in njega delovno ljudstvo. Naj živi res prava ljudska demokracija ne pa judovski posnetek marksovih diktatur. Na svidenje na braniku zatirancev dne 8. februarja!

Kam gremo?

Socijalno vprašanje je brez dvojbe skoro tako staro kot človeški rod. Vedno je bilo ljudi, ki so hoteli zapovedovati drugim in živeti ob delu drugih. Vedno pa je bilo zopet ljudi, ki so služili drugim, jih ubogali in pri tem trpeli pomanjkanje za svoje življenje. Tako je vkljub vsem napotom delavstva ostalo do danes. Razlika je samo v tem, kako posamezni gospodarji postopajo z delavci in koliko ima delavec zakonitega varstva od strani države.

Pred svetovno vojno se je v smeri socijalne zakonodaje storilo primerno veliko. To pa zaradi tega, ker je glede organizacij delavstva vladala precejšnja svoboda v vseh kulturnih državah. Poslužujoč se te naravne svobode je delavstvo čimdalje resneje zahtevalo svojih družabnih pravic in zakonodaje so se morale ozirati na to. Pa tudi kapitalisti so začeli razmišljati o tej stvari in so bili prisiljeni dajati delavcem razne ugodnosti. Zavest delavcev je od dne do dne bolj rastla, z njo pa tudi ponos na svoj delavski stan. Tako je teklo socijalno vprašanje v gotovi smeri v korist delavstva.

Svetovna vojska je ves ta razvoj vsaj pri nas uničila.

Mi gledamo danes žalostni pojav, da se velika večina naše javnosti obrača proti delavstvu.

Kapitalizem se pod varstvom državnih oblasti čimdalje bolj organizira in dobiva oblike diktata nasproti delavstvu.

Delavstvo samo, je pa po večini brezbrizno, obupano ali pa nezavedno, ter vsled tega izpostavljeno samovolji kapitalizma.

Državne oblasti podpirajo kapitalizem tudi nasproti delavstvu. Zakoni o varstvu delavstva se ne izvajajo po določilih, pač pa skoro izključno po željah kapitalistov. Zavarovanje delavcev za slučaje starosti in onemoglosti se še ni izvedlo in kakor se čuje, se tudi ne delajo kake resne priprave za izvedbo tega zakona, ki bi moral biti izvršen do poletja t. l. Sicer se cela socijalna politika vodi pri nas sama po sebi, brez cilja in haska za delavstvo.

Časi so resni. Kapitalistični družabni red je zavzel že tako široko polje v naši družbi, da je treba temeljito z njim obračunati. Vse socialne ustanove hoče odpraviti in z sasuznjenjem delovnega ljudstva odpraviti vsako zaščito delavstva. Prišli smo že tako daleč, da bomo skoraj lahko že na prste sešteli vse prave in zanesljive prijatelje delavstva. Vse nas

zapušča in hiti tja, kjer sije solnce blagostanja in zemeljske sreče.

Ali ta osamelost naj nas ne plaši. Naj se enkrat preseje temeljito ljulika, da nam ostane čista pšenica. Zato pa moramo mi sami delati tembolj požrtvovalno in v prvi vrsti nesebično. Razširjajmo našo strokovno organizacijo po vseh tovarnah in podjetjih, ker le edino potem strokovne organizacije bomo dosegli, česar želimo. Razširjajmo in ustanavljajmo po vseh krajih, mestih, trgih in vaseh podružnice naše Delavske zveze, da bo glas delovnega ljudstva za revizijo v socijalnem vprašanju na političnem polju tem silnejši in mimo katerega ne bo ob času mogoče nikomur iti. Razširjajmo in podpirajmo našo gospodarsko ustanovo I. delavsko konsumno društvo. Pomagajmo našim mladim Krekovicem, da njihov duh zaide čimbolj v delavsko mladino, v kateri dobimo novih borcev. Ne pozabimo tudi na naš tisk »Pravica« in »Socialno Misel«. Ponovimo, da našega tiska nikdo ne priporoča, vsled tega ga moramo tembolj mi. Kjer se razširja naš tisk, tam se razširja duh krščanskega socializma.

Ako bomo tako delali, nas prihodnost ne plaši. Vsak sam je svoje sreče kovač.

Prosveta.

Krekova mladina.

Iz centralne pisarne. Glede izpolnitve glavne članske matične knjige, prosimo predsednike podružnic, da nam pošljejo natančen seznam članov in članic. — Predsednik.

»Krekova mladina« v Ljubljani. Na sestanku, ki se je vršil dne 12. januarja se je na željo nekaterih članov ustanovil abstinenčni krožek. Pristopilo je takoj lepo število članov. — Vodja abstinenčnega krožka.

»Krekova mladina« podružnica Zalog-Spodnji Kašelj sporoča, da je bil na prvi seji izvoljen za predsednika tov. Ivan Pangeršič in za tajnika tov. Leopold Lukec. Toliko v popravilo. — Predsednik.

Tedenske vesti.

»Domoljub« ustavljen. Politična oblast je najprej zaplenila prvo številko letošnjega »Domoljuba«, nato pa list z drugo številko enostavno prepovedala nadaljnje izhajanje. Ako g. Žerjav misli, da bo ostala Jugoslov. kmečka zveza brez glasila in da bo pridobila s tem demokratska stranka le en glas, se bridko moti.

Kandidatne liste. Doslej so na Kranjskem za volivno okrožje Ljubljana—Novo mesto vložene kandidatne liste v sledečem redu: I. SLS, nosilec dr. Korošec, II. Narodni blok, nosilec dr. Žerjav, III. SKS, nosilec Ivan Pucelj, IV. Slovenska republikanska stranka, nosilec Albin Prepeluh, V. Delavsko kmečki republikanski blok, nosilec Makuc, VI. Republikanska stranka za Slovenijo, nosilec Josip Murn, posestnik iz Kandlje pri Novem mestu, VII. Lista bratskega sporazuma, nosilec Ivan Deržič.

V Ljubljani so vložene doslej te liste: I. Narodni blok, kandidat Ivan Mohorič, II. Kmečko delavski repub. blok, kandidat Makuc, III. Socialistična stranka Jugoslavije, kandidat dr. Ljudevit Perič, IV. SLS, kandi-

dat dr. Anton Korošec, V. Lista bratskega sporazuma, nosilec dr. Vladimir Ravnihar.

Umor v Radgoni. Kolodvorski restavrat v Radgoni je ubil svojo ženo v navzočnosti treh nedoraslih otrok. Presekal ji je glavo s sekiro. Po zločinu je hotel izvršiti samomor in je skočil v Muro, pa so ga sosedje rešili. Vzrok strašnega dejanja ni znan.

Socialni vestnik.

Delavci, ne hodite iskati dela v Srbijo! Ker se pojavlja tudi v Sloveniji brezposelnost in ljudje ne morejo svobodno v Ameriko, je naravno, da iščejo dela in kruha kjer je sploh mogoče. Mnogo brezposelnih prihaja iz Slovenije tudi v Srbijo, kjer upajo dobiti delo in kruh, toda se varajo. V Srbiji sami se nahaja veliko število brezposelnih delavcev raznih vrst dela, zato se zelo težko dobi posel. Naj torej nikdo na dobro srečo ne gre iskati tja doli dela. Drugače je, ako mu kdo preje preskrbi delo ali službo, pa tudi v tem slučaju je potrebna previdnost.

Gospodarstvo.

Curih. Belgrad 8.35 (8.70), Pešta 0.007175 (0.007175), Berlin 1.2330 (1.2240), Italija 21.68 (21.80), London 24.79 (24.8650), Newyork 518 (519), Pariz 27.78 (27.80), Praga 15.55 (15.60), Dunaj 0.007295 (0.0073), Bukarešt 2.65 (2.65), Sofija 3.75 (3.75).

Cene kruhu v Evropi so bile v oktobru lanskega leta sledeče: v Franciji 1.30, Belgiji 1.32, Italiji 1.42, Angliji 2, Nemčiji 2.55, Švici 2.80 in Danski 3.60. Cene so navedene v frankih.

Prepoved izvoza pšenice iz Rumunije. Rumunski ministrski svet je sklenil prepoved izvoza pšenice in vseh pšeničnih izdelkov.

Uvoz žita v Rusijo. Ljudski komisar za finance Sokolnikov je izjavil, da bo morala Rusija v svrhu vzdrževanja primernih cen uvažati žito.

Produkcija premoga v Nemčiji. V mesecu novembru 1924 je bilo v Nemčiji nakopanih 10.7 milijonov ton črnega premoga, 11.5 milijonov ton rujavega premoga ter produciranih 2.3 milijona ton koksa.

Češkoslovaška produkcija železa v letu 1924. »Narodni Listy« cenijo češkoslovaško produkcijo železa v letu 1924 na 1,050.000 ton, v letu 1923 na 800.000 ton ter na 380.000 ton v letu 1922.

Razno.

Zaščitna cepitev proti jetiki. — V berlinskem mestnem zdravstvenem uradu in na raznih otroških klinikah preizkušajo tačas dr. Hans Langerjevo protituberkulozno cepivo iz zamorenih jetičnih bacilov. To cepivo za več mesecev zaščiti telo proti obolevanju na jetiki. Cepivo hočejo v prvi vrsti uporabiti za zaščitno cepitev dojenčkov v jetičnih družinah.

Najdene dragocenosti. V nekem kijejskem samostanu so našli mnogo dragocenosti, ki so jih bili menihi skrili pred boljševiški preiskavami. Vrednost dragocenosti cenijo na več milijard.

LISTNICA UREDNIŠTVA.

Dopisniku iz Št. Ilja! Vaš dopis je tako slabo spisan, da ga uredništvo niti popraviti ne more, ker bi se vsled popravkov strojni stavec ne mogel in njega spoznati! Spišite še enkrat, a boljše!

Delavsko zakonodajo bomo nadaljevali v prihodnji številki, ker smo v tej »Pravici« priobčili razpravo o bratovskih skladnicah.

Za kratek čas.

Draginja. Žena pride s trga in jekuje: »V vodo grem, ustrelim se, obesim se! Tako visoke cene! Saj ni mogoče živeti!« Mož jo posluša, skomigne z rameni in nekaj sam pri sebi računa. Žena: »Kaj naj naredim za božjo voljo, povej?« Mož: »Treba je živeti dalje, ljuba moja, ne gre drugače.« Žena: »Zakaj?« Mož: »Ker sem izračunal, da so tržne cene vendar še nekoliko nižje, kakor pa pogrebni stroški.«

Gruča natrkanih visokošolcev je srečala na cesti revnega židovskega prekupčevalca. Hitro se zedinijo, da se hočejo s krivonosim abrahamovičem ponorečevati. Ko pridejo do njega, reče eden: »Dobro jutro, oče Abraham.« Drugi reče: »Dobro jutro, oče Izak.« Tretji reče: »Dobro jutro, oče Jakob.« Nato se vsi hkratu zakrohota. Hladnokrvni žid postoji, jih po lisičje pogleda ter reče: »Dragi moji, jaz nisem ne Abraham, ne Izak, ne Jakob, ampak Savel, ako ste kedaj slišali o njem, sin Kisa, ki me je poslal iskat izgubljene osle, in glejte, ravno tukaj sem jih našel vse tri.«

Popolnoma varno naložite denar v

Ljubljansko posojilnico

R. Z. Z. O. Z.

ki posluje v novourejenih prostorih

v Ljubljani, Mestni trg 6.

Telefon št. 9.

Vloge na hranilne knjižice in tekoči račun obrestuje

naiugodnejše

ter jih izplačuje takoj brez odpovedi. Večje vloge z odpovednim rokom obrestuje po dogovoru. — Izvenljubljanskim vlagateljem so na razpolago postne položnice, da nimajo s pošiljanjem denarja nikakih stroškov.

Jamstvena glavica nad 10.000.000 Din.

PODRUŽNICE:

Bled, Celje, Djakovo, Maribor, Novi Sad, Sarajevo, Sombor, Split in Šibenik.

TELEFON: št. 470 in 57.

Račun poštno-ček. zavoda za Slovenijo št. 11.945, za Hrvatsko št. 39.080.

Pooblaščen prodajalec srečk Državne razredne loterije.

ZADRUŽNA GOSPODARSKA BANKA D. D. V LJUBLJANI

Miklošičeva cesta 10 (v lastni palači nasproti hotela Union).

Daje trgovske kredite, eskomptira menice, lombardira vrednostne papirje, daje v najem jelekne srambe za vrednole, kupuje in prodaja tudi tuje valute in devize, sprejema vloge na tekoči račun in na vložne knjižice ter oskrbuje vse bančne transakcije pod najugodnejšimi pogoji.

Kapital in rezerve skupno nad 15.000.000 Din. — Vloge nad 125.000.000 Din.

AMERIŠKI ODDELEK:

Direktno zveze s ameriški bankami. Glavni korespondenti: American Express-Company, 65 Broadway, New York, ter njene podružnice in agencije po vseh večjih mestih Združenih držav, Anglo South American Bank Ltd., London, ter po važnejših mestih južne Amerike, Commercial Bank of Australia Ltd., London, ter po vseh važnejših mestih Avstralije in Nove Zelandije, National Bank of South Africa, London, Pretoria.

Urejevanje ameriških zapuščin.